

Προοπτικές της οικονομίας για το 2023

Η επίτευξη πρωτογενούς πλεονάσματος είναι το ελάχιστο τίμημα που πρέπει να καταβάλει η Ελλάδα για να διατηρήσει την πρόσβαση στις κεφαλαιαγορές...

Μιράντα Ξαφά, Αρθρογράφος

Senior scholar, Centre for International Governance Innovation (CIGI) - μέλος του επιστημονικού συμβουλίου του Κέντρου Φιλελεύθερων Μελετών

02/01/2023, Huffingtonpost.gr

ANDRIY ONUFRIYENKO VIA GETTY IMAGES

Ύστερα από μία επεισοδιακή χρονιά το 2022 (πόλεμος, πληθωρισμός, ενεργειακή κρίση), οι προσδοκίες για το 2023 είναι μάλλον δυσοίωνες τόσο για την διεθνή όσο και για την ελληνική οικονομία. Οι αντίθετοι άνεμοι από την αύξηση των επιτοκίων επιβραδύνουν την ανάπτυξη της παγκόσμιας οικονομίας. Στην Ελλάδα, ενέχουν τον κίνδυνο ανακοπής της δυναμικής πορείας των επενδύσεων και των εξαγωγών που σημειώθηκε τα δύο τελευταία χρόνια.

Η [ενεργειακή κρίση](#) προβλέπεται να συνεχιστεί όσο διαρκεί ο πόλεμος στην Ουκρανία, ενώ ο [πληθωρισμός](#), παρότι πιθανότατα έχει κορυφωθεί, συνεχίζει

να μειώνει την αγοραστική αξία των εισοδημάτων. Συγχρόνως **στενεύουν τα περιθώρια κρατικής στήριξης των νοικοκυριών και των επιχειρήσεων** λόγω της ανάγκης δημιουργίας πρωτογενούς πλεονάσματος ύστερα από τρία χρόνια χαλαρής δημοσιονομικής πολιτικής που ώθησε το χρέος στα ύψη.

Παρά τους αντίθετους ανέμους, **οι μακροοικονομικές προοπτικές της Ελλάδας φαίνονται πιο θετικές από αυτές της Ευρωζώνης το 2023, για μία σειρά από λόγους.**

Πρώτον, το σχετικά μεγάλο μερίδιο της Ελλάδας στα κεφάλαια του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (ΤΑΑ) αναμένεται να στηρίξει την οικονομική δραστηριότητα τη περίοδο 2023-6, καθώς ανέρχεται σε 4,5% του συνόλου, υπερδιπλάσιο του μεριδίου της Ελλάδας στο ΑΕΠ της Ευρωζώνης.

Δεύτερον, οι αυξήσεις επιτοκίων της ΕΚΤ ελάχιστα επιβαρύνουν τον προϋπολογισμό προς το παρόν, διότι το δημόσιο χρέος έχει σταθερά επιτόκια και μεγάλη μέση διάρκεια (20 χρόνια, τριπλάσια από το Ιταλικό), περιορίζοντας τις ανάγκες αναχρηματοδότησης.

Τρίτον, οι ενεργοβόρες βιομηχανίες αποτελούν μικρό τμήμα της συνολικής παραγωγής στην Ελλάδα, σε σχέση με χώρες όπως η Γερμανία. Οι χειμερινές προβλέψεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής επιβεβαιώνουν την ανθεκτικότητα της Ελληνικής οικονομίας, εκτιμώντας τον ρυθμό ανάπτυξης στο 1,8% το 2023 σε σχέση με μόλις 0,2% στην Ευρωζώνη.

Στο εσωτερικό μέτωπο, **οι διπλές κάλπες** που πιθανότατα θα χρειαστούν για τον σχηματισμό κυβέρνησης προμηνύουν μια **περίοδο αστάθειας και γεγύρουν τον κίνδυνο δημοσιονομικού εκτροχιασμού.**

Οι δημοσκοπήσεις πάντως σηματοδοτούν **επιστροφή στην ομαλότητα στο δεύτερο ήμισυ του έτους** καθώς δεν προβλέπεται ριζική αλλαγή οικονομικής πολιτικής. Η συνέχιση ενός μίγματος πολιτικής εστιασμένου στις επενδύσεις και τις εξαγωγές, μέσω της βελτίωσης του επιχειρηματικού κλίματος και της ανταγωνιστικότητας, παραμένει ζωτικής σημασίας. Το επενδυτικό κενό που δημιουργήθηκε την περίοδο της κρίσης 2010-18, με την περικοπή των δημοσίων επενδύσεων και την αβεβαιότητα που έπληξε τις ιδιωτικές επενδύσεις, παραμένει αγεφύρωτο. **Η συνέχιση των επενδύσεων που ενισχύουν την ανάπτυξη, και η δημιουργία πρωτογενούς πλεονάσματος** ώστε οι τόκοι πάνω στο δημόσιο χρέος να καλύπτονται χωρίς προσφυγή σε δανεισμό, **είναι αναγκαίες προϋποθέσεις για επιστροφή σε μία βιώσιμη κανονικότητα.**

Η γενική ρήτρα διαφυγής του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης, που επιτρέπει την προσωρινή απόκλιση από τους δημοσιονομικούς κανόνες, διατηρείται σε ισχύ το 2023. Όμως οι συστάσεις του Eurogroup ήταν απόλυτα σαφείς ως προς την ανάγκη δημοσιονομικής προσαρμογής και προσήλωσης στο στόχο διατήρησης της βιωσιμότητας του χρέους στα κράτη με υψηλό χρέος. Μετά την σπάταλη διαχείριση του 2022, οι **επιδότησεις στους λογαριασμούς ηλεκτρικού ρεύματος** θα πρέπει να γίνουν πιο στοχευμένες προκειμένου να επιτευχθεί το πρωτογενές πλεόνασμα που απαιτείται για να μειωθεί σημαντικά

ο λόγος χρέους προς ΑΕΠ, που ξεπέρασε το 200% του ΑΕΠ στη διάρκεια της πανδημίας (περιλαμβάνοντας τους κεφαλαιοποιημένους τόκους,) πριν μειωθεί στο 180% το 2022 χάρη στην αύξηση του ονομαστικού ΑΕΠ.

Το Eurogroup τονίζει ότι τα δημοσιονομικά μέτρα στήριξης «θα πρέπει να είναι προσωρινά και να προσαρμόζονται ολοένα και περισσότερο προς τη στόχευση των πιο ευάλωτων». Αυτή η σύσταση δεν τηρήθηκε το 2022: Παρά τα ουρανοκατέβητα έσοδα που ξεπέρασαν τον στόχο του προϋπολογισμού κατά 5 δις ευρώ χάρη στην υποεκτίμηση των πληθωριστικών πιέσεων (η πρόβλεψη για το 2022 ήταν 0,8% ενώ η έκβαση είναι 9,7%!), το έλλειμμα ξεπέρασε τον στόχο κατά 1 δις ευρώ. Οριζόντιες επιδοτήσεις ηλεκτρικού ρεύματος, επιδόματα θέρμανσης, επιταγές ακρίβειας, και εφάπαξ ενισχύσεις σε ευάλωτες ομάδες και ένστολους υπηρετούν εκλογικές σκοπιμότητες και αντιβαίνουν στον στόχο επίτευξης επενδυτικής βαθμίδας για τα ελληνικά ομόλογα. **Αν τα μισά από τα πρόσθετα έσοδα 5 δις είχαν αποταμιευτεί αντί να ξοδευτούν, το πρωτογενές έλλειμμα θα είχε μηδενιστεί ήδη από το 2022 και η επενδυτική βαθμίδα θα μπορούσε να είχε επιτευχθεί στις αρχές του 2023, σύμφωνα με την αρχική στόχευση.**

Ο πληθωρισμός προβλέπεται να αποκλιμακωθεί το 2023 σε μέσο ρυθμό 5% από 9,7% το 2022, καθώς οι τιμές της ενέργειας και των τροφίμων σταθεροποιούνται και η οικονομική δραστηριότητα επιβραδύνεται. **Αυτή η πρόβλεψη θα πρέπει να ληφθεί υπόψη στην αύξηση του κατώτατου ημερομισθίου** που θα αποφασιστεί την άνοιξη, δεδομένου του ελλείμματος τρεχουσών συναλλαγών που σηματοδοτεί έλλειμμα ανταγωνιστικότητας.

Οι γεωπολιτικές εντάσεις και ο πόλεμος στην Ουκρανία αποτελούν πηγές αβεβαιότητας για την πορεία του πληθωρισμού στην Ευρώπη και στην Ελλάδα. Οι δυσμενείς επιπτώσεις της αύξησης των επιτοκίων διεθνώς, το ρίσκο μη έγκαιρης απορρόφησης των κονδυλίων του ΤΑΑ, η πορεία του τουρισμού εν μέσω επιβράδυνσης της παγκόσμιας οικονομίας, και η επίπτωση της ενεργειακής κρίσης στην εκτέλεση του προϋπολογισμού συνιστούν πρόσθετες πηγές αβεβαιότητας. Οι κίνδυνοι μεγεθύνονται από τις διαρθρωτικές αδυναμίες της ελληνικής οικονομίας, (υψηλό δημόσιο χρέος, ακόμη υψηλό απόθεμα κόκκινων δανείων στον τραπεζικό τομέα, ελλειμματικό εξωτερικό ισοζύγιο, διψήφιο ποσοστό ανεργίας).

Σε αυτό το αβέβαιο και δυσοίωνα περιβάλλον, η επίτευξη πρωτογενούς πλεονάσματος το 2023 είναι το ελάχιστο τίμημα που πρέπει να καταβάλει η Ελλάδα για να διατηρήσει την πρόσβαση στις κεφαλαιαγορές με βιώσιμο κόστος μεσοπρόθεσμα. **Η αύξηση του κόστους δανεισμού εγκυμονεί κινδύνους για μελλοντικούς προϋπολογισμούς, αυξάνοντας το πρωτογενές πλεόνασμα που απαιτείται για να παραμείνει βιώσιμο το χρέος, και πλήττει τον ιδιωτικό τομέα, τον μόνο που δημιουργεί πλούτο.**

***

Η Μιράντα Ξαφά είναι Senior scholar, Centre for International Governance Innovation (CIGI) και μέλος του επιστημονικού συμβουλίου του Κέντρου Φιλελεύθερων Μελετών (ΚΕΦΙΜ).